

Gdy płuca się kurczą

for. Archiwum

Rozmowa z dr. n. med. Piotrem Dąbrowieckim, przewodniczącym Polskiej Federacji Stowarzyszeń Chorych na Astmę, Alergię i POChP

Mówiąc o przewlekłej obturacyjnej chorobie płuc, w skrócie POChP, nie sposób nie zacząć od głównej przyczyny – palenia.

Tak, bo przyczyną choroby u 80 proc. pacjentów jest palenie tytoniu. Przez kilkanaście lat uzależnienia, paląc po 10–20 papierosów dziennie, chorzy uszkadzają płuca własne i najbliższych, nie dostrzegając, jak powoli choroba upomina się o swoje. Z reguły po 20 latach palenia chory zaczyna pokasływać, mija następnych kilka lat i pojawia się duszność wysiłkowa. Dopiero wtedy przychodzi refleksja, że być może są to skutki palenia.

Czy nie przegrywamy z tym nałogiem? Papierosy pali 30 proc. Polaków, choć nie ma roku bez kampanii antytytoniowej. Ceny papierosów rosną, opakowania straszą, a my nadal palimy.

Człowiek, który pali, jest uzależniony, a więc jest chory. Z tą chorobą trzeba walczyć jak z każdą inną. W Polsce dużo się mówi na ten temat, ale nie zawsze pokrywa się to z działaniami. Narodowy płatnik tak nisko wycenia procedurę leczenia odwykowego osób uzależnionych od nikotyny, że zamykane są kolejne poradnie antynikotynowe.

Może lepiej pogodzić się z tym, że nadal palimy i zamiast na kampanie skierować pieniądze na wczesne wykrywanie POChP i innych chorób płuc?

Profilaktyka to nadal najskuteczniejsze lekarstwo. W połączeniu z badaniami przesiewowymi może przynieść zauważalną poprawę. Każdy pacjent palący tytoń po 40. roku życia, jeśli zgłasza kaszel lub duszności, powinien mieć wykonaną spirometrię. To nieinwazyjne badanie trwa 10 minut i umożliwia stwierdzenie, czy u podstaw dolegliwości pacjenta stoi obturacja – cecha charakterystyczna dla POChP. Nasza federacja co roku bierze udział w organizacji Dnia Spirometrii. Na naszej stronie www.astma-alergia-pochp.pl znajduje się

informacja, gdzie i w jakich terminach można przeprowadzić badanie.

Kto poza osobami palącymi jest zagrożony POChP?

Osoby predysponowane genetycznie, z niedoborem enzymu alfa-1 antytrypsyny. Jego brak powoduje, że pacjenci są bardziej wrażliwi na substancje uszkadzające układ oddechowy, w tym dym tytoniowy. Prowadzi to do szybszego rozwoju rozedmy płuc. Na szczęście niedobór tego enzymu można leczyć za pomocą jego dożylnych suplementacji. Niebagatelne znaczenie w patogenezie POChP ma również zanieczyszczenie powietrza.

Na zachorowanie narażeni są zatem głównie mieszkańcy Śląska i dużych aglomeracji miejskich?

Tak, dotyczy to całego Śląska, Małopolski, w szczególności Krakowa i innych wielkich miast, w których statystycznie więcej osób zapada na POChP. Badania, które przeprowadziliśmy w Warszawie wspólnie z Politechniką Warszawską, dowodzą, że osoby mieszkające w pobliżu głównych arterii komunikacyjnych miasta częściej chorują na POChP i astmę.

Proszę przybliżyć mechanizm wywołujący chorobę.

Wdychany dym tytoniowy podrażnia oskrzela, wywołując proces zapalny. Zapalenie to złożony ciąg reakcji powodujący nacieki komórek immunokompetentnych w błonie śluzowej oskrzeli, uwolnienie dużej ilości granulocytów w płucach, a następnie ich rozpad w ścianach pęcherzyków płucnych i oskrzelach. To z kolei prowadzi do uwolnienia enzymu – elastazy. Elastaza działa destrukcyjnie na włókna sprężyste płuc, powodując rozedmę, co w połączeniu ze stanem zapalnym obejmującym błonę śluzową oskrzeli wywołuje zjawisko obturacji (zwężenia) oskrzeli.

Na czym polega leczenie POChP?

Celem leczenia jest ograniczenie objawów choroby oraz zmniejsze-

nie częstości i ciężkości zaostrzeń. Stosujemy głównie leki wziewne, poprawiające ogólny stan zdrowia oraz zwiększające tolerancję wysiłku fizycznego. Ich wziewna forma pozwala uzyskać maksymalny efekt kliniczny przy zastosowaniu minimalnej dawki. Trzeba jednak pamiętać o wcześniejszym przeszkoleniu pacjenta, ponieważ w 50–70 proc. przypadków leki są inhalowa-

foto. 123RF

„Narodowy płatnik tak nisko wycenia procedurę leczenia odwykowego osób uzależnionych od nikotyny, że zamykane są kolejne poradnie antynikotynowe”

ne przez chorych w sposób niewłaściwy.

Jakie leki mają państwo do dyspozycji?

Przede wszystkim rozkurczowe: długo działające beta2-mimetyki, czyli LABA, i długo działające leki antycholinolityczne, w skrócie LAMA. Wykorzystujemy tak-

że preparaty metyloksantyn oraz glikokortykosteroidy. Najczęściej stosowane są dwie pierwsze grupy leków. Dają one najlepsze efekty terapeutyczne i z nimi wiążemy największe nadzieje. Można je przyjmować tylko raz dziennie, a w przypadku ultradługo działających beta2-mimetyków, tzw. ultra-LABA, następuje znaczna poprawa jakości życia chorych poprzez zmniejszenie zaostrzenia choroby i oddalenie w czasie konieczności wprowadzania dodatkowych leków. W Polsce w powszechnym leczeniu niedostępne są dwa leki z grupy LAMA i jeden z grupy ultra-LABA, ale liczymy, że niedługo znajdą się w koszyku narodowego płatnika.

Na czym polega poprawa wspomnianej jakości życia u osób z POChP, czy chodzi jedynie o kontrolę objawów?

Objawy choroby, takie jak kaszel i duszności wysiłkowe, oraz ich nasilenie istotnie wpływają na stan psychiczny chorych. Często pojawiają się zaburzenia lękowe, objawy depresji oraz zmniejszenie zdolności do wykonywania pracy, zaburzenia snu czy obniżenie nastroju. A to wszystko ma wpływ na przebieg choroby. Pacjenci skarżą się także na izolację społeczną. Kaszel, odkrztuszanie nie spotyka się ze zrozumieniem innych ludzi, przez co dochodzi do marginalizowania chorych.

Na co dzień pracuje pan z pacjentami zarówno na polu medycznym, jak i społecznym. Jak odnajduje się pan w obu rolach?

Leczenie chorób układu oddechowego w moim wypadku było marzeniem jeszcze z czasów studenckich. Sam choruję na alergie i astmę, więc dobrze rozumiem problemy, których doświadczają chorzy. Większość leków wziewnych wypróbowałem na sobie – to daje szerszą perspektywę w kontakcie z problemami pacjenta, bo sam ich czasem doświadczam.

Rozmawiała Marta Kobańska